

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами !*

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

м. Мукачево

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

Туризм і рекреація: наука, освіта, практика

***Тези доповідей Всеукраїнської
науково-практичної конференції 27 квітня 2021 року***

Мукачево 2021

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від 12 травня 2021 р.)*

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 13 від 27 травня 2021 р.)*

Відповідальна за випуск – кандидат географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Смочко Н.М. – к.геогр.н., доц.; Мовчан К.М. – директор Наукової бібліотеки МДУ; Медвідь Л.І. – ст. викл.; Кампов Н.С. – ст. викл.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми розвитку туризму та рекреації України та світу. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на розвиток туристичної та рекреаційної сфери на світовому, національному та регіональному рівні.

УДК [338.48-53:338.48-6]:001:37(043.2)

Т 86 Туризм і рекреація: наука, освіта, практика: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції/ ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. – Мукачево: РВВ МДУ, 2021. – 127 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

© Мукачівський державний університет, 2021

Ramanchuk, Mariusz Rzętała, Lesia Zastavetska. The Disaster as a Factor in the Development of Modern Tourism. A Study Case Based on the Chernobyl Nuclear Power Plant. December 2020 *Journal of Environmental Management and Tourism* XI, Winter (7(47)): 1729-1741. DOI: 10.14505/jemt.v11.7(47).14. 7. Blom T. Morbid Tourism: A Postmodern Market Niche with an Example from Althorpe. *Norwegian Journal of Geography*. 2000. № 54. – P. 29-36. 8. Dark destinations. URL: <http://www.dark-tourism.com/index.php/destinations>. 9. Krupskyi O., Temchur K. Media Tourism in the Chernobyl Exclusion Zone As a New Tourist Phenomenon. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*. 2018. № 27. – P. 261-273. 10. Seaton A.V. Guided by the Dark: From Thanatopsis to Thanatourism. *International Journal of Heritage Studies*. 1996. № 2. P. 234-244. 11. Stone P. A dark tourism spectrum: towards a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. *TOURISM: An Interdisciplinary International Journal*. 2006. Vol. 54. № 2. P. 145-160. 12. Foley M., Lennon J.J. JFK and dark tourism: A fascination with assassination. *International Journal of Heritage Studies*. Taylor & Francis. 1996. № 2 (4). P. 198-211.

УДК 911.2 (477.84)

Питуляк М.Р., Питуляк М.В.

*Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В.Гнатюка
myroslava.pytuliak@gmail.com*

СТРУКТУРА ТА СУЧАСНИЙ СТАН РЕКРЕАЦІЙНО- ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БЕРЕЖАНСЬКОГО ГОРБОГІР'Я

Метою дослідження є аналіз особливостей і сучасного стану, а також структурних складових рекреаційно-туристичного потенціалу Бережанського горбогір'я. Структуру рекреаційно-туристичного потенціалу формують природні, природно-антропогенні, історико-культурні, подієві та інші ресурси.

Рекреаційно-туристичні ресурси території дослідження визначають розвиток різних видів туризму та рекреації: лікувально-оздоровчого, екологічного, сільського, пізнавального, спортивного.

Північну і центральну частину Опілля в межах Тернопільської області називають ще Бережанським або Подільським горбогір'ям. Ця фізико-географічна область характеризується значними абсолютними висотами (350...400 м), переважанням горбисто-грядових форм рельєфу.

Кліматичні особливості цієї території характеризуються тим, що тут випадає дещо більша кількість опадів – 670...700 мм, температура повітря в липні становить +18,5°C, в січні - -5°C, висота снігового покриву сягає 10...16 см, а кількість днів зі сніговим покривом у центральній і північній частинах становить 70...80 днів. Отже, кліматичні умови горбогір'я сприятливі для організації активних форм відпочинку і туризму як в літній, так і в зимовий період..

Ріки Бережанського горбогір'я та їх допливи належать до басейну р. Дністер. Найбільшими з них є річки Золота Липа та Коропець. Їх нижні течії (в межах Придністер'я) характеризуються наявністю каньйоноподібних долин, значною швидкістю (0,6...1,5 м/с) і тому в літній час можуть бути сприятливі для розвитку водного туризму. Наявність на цій території рік та ставків (Урманський, Бережанський) і контрастних зон (вода-ліс, вода-луки) мають значний притягуючий ефект для багатьох відпочиваючих, як дорослих так і дітей, особливо у вихідні дні, і виступають в якості істотного чинника позитивної рекреаційної оцінки природних умов території. Лише окремі ділянки заплав річок Золота Липа та Нараївка є перезволожені і заболочені, або розорані, тому малоприсадибними для рекреації і туризму.

Вершини та схили горбів вкриті лісовою рослинністю. Лісистість тут досить висока і становить в середньому 24,5%, максимальною вона є в межах Бережанського адміністративного району – 32,5%. Найпоширенішими типами лісів є свіжа грабова діброва (44,2%), свіжа грабова бучина (37,9%), волога грабова діброва (9,6%), волога грабова бучина (4,5%).

Ліси Бережанського горбогір'я знаходяться в основному в межах Бережанського ЛМГ. У структурі лісів майже 80% – експлуатаційні ліси, 9,4% – ліси природоохоронного призначення і 6,6% це ліси рекреаційно-оздоровчого призначення.

Площа лісовкритих земель найбільша в західній частині району, оскільки ця територія є більш горбогірною, ніж східна частина району. В межах цих горбогірних місцевостей вкритих дубово-буковими і дубовими лісами випадає більше опадів і є сприятливі умови для зростання лісової рослинності.

Склад порід в лісах Бережанського району характеризується домінуванням твердолистяних порід (89%), що є типовим для цього ландшафту. Серед твердолистяних найбільшу площу займає бук лісовий (10271 га) або 40,2%, дещо менші площі займають дуб звичайний – 9202 га (36%) та граб – 2508 га (9,8%).

Лісові ландшафтні комплекси Бережанського горбогір'я мають високу естетичну привабливість і використовуються здебільшого для туризму, оздоровлення й відпочинку.

Ліси Бережанського горбогір'я характеризуються високим рекреаційним якість. Їх можна класифікувати як середньо-мальовничі і мальовничі з середньою і високою і ягідно-грибною продуктивністю, з високими естетичними якість, що сприяє розвитку різних форм активного відпочинку та пізнавальної рекреації. Ліси та лісопаркові масиви зеленої зони поблизу м. Бережани та інших населених пунктів доступні для щоденного короткочасного відпочинку та відпочинку у вихідні дні. В лісопаркових масивах виділена зона інтенсивної рекреації. Переважаючим типом ландшафту в рекреаційних лісах є закритий (82,1%). Частка напіввідкритих і відкритих ландшафтів відповідно складає 3,8% і 14,1%. Насадження рекреаційних лісів характеризуються високим класом естетичної оцінки, середнім класом стійкості, а також добрим ступенем прохідності і проглядання.

На території Бережанського району створений відпочинковий комплекс «Верхня зона відпочинку». Пропускна можливість рекреаційного об'єкту

«Верхня зона відпочинку» у Бережанському лісомисливському господарстві – 50 осіб. Знаходиться відпочинковий комплекс у Бережанському лісництві, який був відновлений у 2005 році. Тут створені умови для того щоб туристи могли відпочити. Крім того, тут передбачено автостоянку на 10 авто. Також є 7 альтанок зі столами й лавочками і 5 мангалів. Інформаційні аншлаги містять всю необхідну інформацію про місце відпочинку.

Ландшафти цього краю відносять до опільського виду широколистяно-лісового типу (Геренчук К.І., 1964). Відомо, що чим більша насиченість тої чи іншої території краєвидами, тим більший психоемоційний вплив вона має. Різноманітність ландшафтних комплексів (ЛК) зумовлює різноманітність їх ресурсного, природозаповідного, а також і рекреаційно-туристичних потенціалів. Найбільший притягуючий ефект мають угіддя з відмінними між собою ЛК, а, особливо, порубіжні смуги між двома ЛК – вода-суша (ліс), луки (поле)- водойма тощо. Для опільських ландшафтів це є характерним і сприяє розвитку різних форм і видів рекреації і туризму як влітку, так і взимку. Ландшафтні комплекси Бережанського горбогір'я характеризуються незначною антропогенною перетвореністю. Зазначимо, що мінімально перетвореними ландшафтами є непридатні для сільськогосподарського обробітку схили, схили балок, річкових долин та окремих горбів і гряд. Тільки в таких місцях можливо ще знайти типові для мішаних лісів фітоценози з характерним для них різноманітними видами.

Здавна привертала увагу туристів історико-архітектурні об'єкти цього краю. Об'єктами туризму в Бережанах є замок (1554 р.), Миколаївська церква (1691 р.), ратуша (1811 р.), а також пам'ятки архітектури 16-19 ст. у м. Підгайці, сс. Рай, Біще, Урмань, Шумляни.

Розвитку екологічного туризму та рекреації на території Бережанського горбогір'я сприяють природно-заповідні об'єкти, яких тут є чимало. Серед них Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення, Раївський парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, заповідні об'єкти місцевого значення: ботанічні – гора “Лисоня”, урочище «Могिला»,

«Шибалинський», «Кизиліві гаї», та ін., загальнозоологічні – урочище «Довге», «Звіринець», «Залісся» та ін.; геологічні – Чортів камінь, Курянський феномен, карстові лійки та ін.

Бережанське горбогір'я характеризується наявністю різноманітних природних, природно-антропогенних, історико-культурних, рекреаційно-туристичних ресурсів, які сприяють розвитку пізнавальної рекреації та туризму, лікувально-оздоровчого, культурно-пізнавального, релігійного, пригодницького, екологічного, самодіяльного туризму тощо.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Тернопільського обласного управління лісового та мисливського господарства [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.ternopillis.te.ua/forestry/>.

2. Географія Тернопільської області: монографія. В 2-х т. Т.1 Природні умови та ресурси. Тернопіль: Крок, 2017. – 504 с.

УДК 358.08

Смирнов І.Г.,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
smyrnov_ig@ukr.net

НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО ТУРИЗМУ (РЕСУРСНИЙ ЧИННИК)

Східна Польща і, зокрема Люблінське воєводство, мають активний туристичний обмін з Україною, що не зупинився навіть за складних часів коронавірусу. Аде він переважно є одnobічним: польські турфірми прикордонних міст Замості, Томашува-Любельського активно організують та рекламують тури для польських туристів власними автобусами до Львова, Трускавця, Жовкви, Кременця, Кам'янця-Подільського і, навіть, Чорнобилю. Зокрема, дуже активними є вікендові подорожі польських туристів до Львова (щосуботи і неділі) – це тури «Львів історичний», «Львів гастрономічний»,

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. РЕСУРСНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ТУРИЗМУ.	6
Горбанець С. Ю., Пасєка С.Р. Туристично-інформаційний центр як інструмент промоції туристично-рекреаційних ресурсів	6
Гладкий О. В., Манукян А. Е. Фактори туристичної привабливості Закарпатської області на туристичному ринку ЄС	10
Заставецька Л.Б., Заставецький Т.Б. Похмурий туризм в умовах сьогодення: функції та тренди	14
Питуляк М.Р., Питуляк М.В. Структура та сучасний стан рекреаційно-туристичного потенціалу Бережанського горбогір'я	17
Смирнов І.Г. Напрями активізації українсько-польського транскордонного туризму (ресурсний чинник)	21
СЕКЦІЯ 2. КРАЄЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ТУРИЗМІ.	26
Бергхауер О. О., Фодор Д. Д. The state and problems of the tourism industry in ukraine and Transcarpathia	26
Береш А., Касинець О.В. Зародження монастирського життя на території Закарпаття	30
Брижак Н.Ю. Підготовка майбутніх учителів до краєзнавчої роботи з учнями початкової школи: теоретичний аспект	34
Гартл О.Є., Кузьма-Качур М.І Краєзнавчий підхід у формуванні екологічного мислення молодших школярів	37
Мисан Ю. С., Пасєка С.Р. Історико-культурний потенціал розвитку туристичної галузі Івано-Франківської області	40
Павлюк Л.Р., Дністрянська Н.І. Туристичний потенціал пам'яток оборонної архітектури західної України та перспективи його використання	44
Таранова Н.Б. Топоніми як елемент краєзнавчих досліджень	48
СЕКЦІЯ 4. ТУРИЗМ І ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА: ПРІОРИТЕТИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ.	52
Антоненко В.С., Деркач Ю.Ю. Розвиток підприємництва в сфері обслуговування	52
Безрук Ю.М., Тищенко О.Л. Туризм в епоху пандемії COVID-19	55
Гоблик-Маркович Н.М., Копин Н. Організаційні аспекти соціально-культурної анімації у сфері гостинності	59
Гоблик-Маркович Н.М., Фірцак М.В. Віртуальні технології у сфері туризму та гостинності	62
Зеленська Л.В., Шандор Ф.Ф. Історіографія подієвого туризму античних часів	66

Карнаушенко Т. В., Пасєка С.Р. Інноваційні можливості розвитку туризму у Рівненській області	69
Лепкий М.І., Деркач Ю.Ю. Потенціал розвитку сфери гостинності України в умовах пандемії	72
Лужанська Т.Ю. Пекар П.В. Новітні інформаційні технології в світовому електронному туризмі	76
Скороход А.В., Пасєка С.Р. Фестивалі Черкащини – потужний стимулятор росту туристських потоків	80
Товт А. А. – Лійвої Е.-Е. Е. Аналіз пропозиції закладів тимчасового розміщення Рахівського району на основі системи бронювання booking.com	84
СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	87
Грабевник С. М., Пасєка С.Р. Зміст поняття «ефективність функціонування туризму» та його значення в туризмології	87
Гурова Д.Д., Шесенко О.Є. Світовий туризм в епоху пандемії COVID-19	91
Новочуб І. В., Пасєка С.Р. Теоретичні основи дослідження маркетингових комунікацій у туризмі	94
Хомич Л. В., Чернігло М. І. Розвиток туризму в регіоні українського Причорномор'я	96
СЕКЦІЯ 6. ТУРИЗМ БЕЗ КОРДОНІВ, ЕКОЛОГІЯ, МАНДРИ	101
Ийберт К., Медвідь Л.І. Історія та сучасність природо-заповідних територій Закарпатської області	101
Корома Н. С. Нові туристичні тенденції, як можливості для розвитку туристичної галузі	104
Кравченко Н., Медвідь Л. Аеропорти як функціональна система туризму	107
Кремаренко Д.В., Пасєка С.Р. Сутність та основні принципи екотуризму	110
Кузан А., Медвідь Л.І. Прикордонна транспортна інфраструктура Закарпатської області в контексті розвитку туризму	113
Лендєл О.Д. Впровадження екологічних технологій в індустрії гостинності	116
Саксон Ю., Медвідь Л.І. Осередки художніх ремесел і народних промислів як об'єкти культурно-пізнавального туризму Закарпатської області	119
Шпілька А., Медвідь Л.І. Організація туризму для осіб з обмеженими можливостями на природоохоронних територіях	123

Наукове видання
**ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ:
НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

27 квітня 2021 р.

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Відповідальний за випуск: кандидат географічних наук, доцент Смочко Н.М.
Верстка: Козел А.І.

Підписано до друку 31.05.2018 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсет. Умовн. друк. аркушів – 5,3.

Видруковано у видавництві
Мукачівського державного університету

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26, м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600.
тел./факс (03131) 2-11-09, 3-13-43